

גדופיה

בכמות גדולה
יצירות פורנוגרפיות
פיות עצמאיות ומקור
ריות — והצנזורים, שעוד
לפני שנים אחדות היו ממה-
רים להתוך כל תמונת-עירום
חטופה בסרט, למדו בעצמם להת-
יחס בסובלנות אפילו לקטעים שהם
בחינת טאבו — כמו יחסים לסביים
או אוננות. סרטים כמו השתיקה, השועל,
התפוצצות או יוליסס הם דוגמות קלאסיות
בתהליך זה.

***

צורך נפשי עמוק

מה מתרחש כאן, בעצם? האם תופעות
אלו הן סימן לגיחון מוסרי של החברה ה-
מערבית, או שהן גילויים של מהפכה מוס-
רית חדשה?
העירום האירוטי והמין חדרו לאמנויות
כסממנים מיסחריים. בקולנוע, למשל, הם
היו נושאי-שוליים, שנועדו למשיכת-קהל
אל האולמות — כמו שמות-הכוכבים ה-
מופיעים בסרט, או היותו מוצג בצבעים.

צעי ביטוי

התפרצות געש
חברתית — כמו
מהומות הסטודנט-
טים ברחבי העו-
לם, החסרות כל יעד
ממשי, והמהוות, ל-
דעת פסיכולוגים ו-
טוציולוגים רבים סיו-
מן אחר להתפרצות זו.
התיאוריה המונחת ב-
יסודה של תפיסה זו, ש-
אריך נוימן הישראלי ה-
יה אחד מגבאיה, אומ-
רת בערך כך:

● התופעה המצינית

את תקופתנו היא התפרצות קולקטיבית של
הרע באדם, במידה שלא נודע כמוה בהיס-
טוריה. המוסר הישן, בן העידן היהודי-נוצ-
רי, חסר-אונים, אינו מסוגל עוד לרסן את
כוחות-ההרס שבאדם. שקיעתו של „המוסר
הישן“ היא תופעה הכרחית בתולדות האנו-
שות והיא נמשכת כבר כ-150 שנה.

● ערכי „המוסר הישן“ הם נטוליויקה

כשהמחשבה מרצדת במוחם: „אולי זה שוב
למציאותו של היחיד בחברה הטכנולוגית.
מתחת לפני השטח של החברה ה-
אנושית — בייחוד בעולם המערבי —
מבצבים והולכים סימניו של „מוסר חדש“.

● בעוד שה„מוסר הישן“ היה מבוסס

על תפיסת הרע ככוח חיצוני וזר, מבוסס
„המוסר החדש“ על תפיסת הרע כחלק
מהותי של האדם.
„המוסר החדש“ כותב אריך נוימן, „מבו-
טט על קליטתם בתודעה של הכוחות ה-
חיוביים והשליליים שבמיבנה-האדם, ועל
שילובם המודע בחיי היחיד ובחיי ה-
קבוצה... תפקידו העיקרי של המוסר ה-
חדש הוא להביא לשילוב של החלקים ה-
מנותקים, האויבים למערכת חיי היחיד.“
במילים אחרות: אידיאל האדם ב„מוסר

משיכתם של ההמונים דווקא אחרי קט-
עים מסוג זה לא היה בה כדי להעיד שה-
קהל הוא פרברסי, ברובו, או מושחת. היא
העידה על צורך נפשי עמוק, הקיים ב-
שכבות רבות, להזדהות עם קטעים שהם,
כיבכול, פורצי-מוסר, שוברי-הטאבו המקור-
בל.

מהותה העמוקה של היצירה האמנותית
היא בכך, שהיא חושפת את מציאות-החיים.
האמן היוצר הוא הקולט ראשונה את ה-
זעזועים החברתיים המתרחשים בקולקטיב
האנושי. אחד מגדולי הפסיכולוגים והפילוס-
ופים שחיו בישראל, אריך נוימן, תלמידו
של הפסיכולוג יונג, היטיב לבטא תופעה
זו בספרו פסיכולוגיית המעמקים ומוסר
חדש.

טען נוימן: „אניני-הרגש, חוליי-הנפש ו-
בעלי כוח-היצירה — הם ההולכים בראש
המחנה. כוחם לקלוט ביתר רגישות את
תכניו של הבלתי-מודע הקולקטיבי, של
שכבת המעמקים המעצבת ומכוונת את ה-
מתארע בשטח החברתי. כוחם זה מגביר
את רגישותם לתכנים חדשים בוקעים ו-
עולים, שעדיין לא נקלטו בתודעתו של
הקולקטיב.“

זה מה שאירע גם לאמני הדור האחרון,
בעולם המערבי. הם קלטו את המהפכה
החברתית-מוסרית, המתרגשת ובאה אל ה-
עולם, ואשר שינוי-היחס אל המין הוא רק
אחד מסמניה — והחלו לבטא תהליך זה
ביצירותיהם.

***

שקיעת המוסר הישן

פורנוגרפיה בספרות, בציוור ובי-
קולנוע הפכה לאמצעי ביטוי ראשוני ל-

יאקיים ידועים כמו גלן פורד והנרי פונדה על יסבניה
ית, סיו אן לנגדון, והופ הולדיי, אחרי שרצחה בעירום
זו נחשבה כפורנוגרפיה, האסורה בסרטים אמריקאיים.

תענוגות 67

תמונה מתוך הסרט האמריקאי תענו-
גות 67, שהוא סרט תעודי שצולם
במשך שנה במסויבות, בדיסקוסקים, בגנים ציבוריים ובריכוזי-
נוער — ואשר מוכיח שהנוער של 67 עוסק, בלי תסביכים,
בעישון חשיש, לעיסת לסיד, התעללות פומבית ומופעי-חשפנות.

החדש" לא יהיה להיות טוב, אלא להכיר
ולהתמודד עם הטוב והרע שבו. תוך קבלת
הרע מקבל עליו האדם המודרני את העולט
ואת עצמו על כפילותם המסוכנת. טוען
נוימן, הרואה בכך תקוה לעולם טוב יותר
כיוון ש„ההכרה המתגברת במוגבלות ה-
אנושית הכללית, תביא בהכרח להתגברות
רגש הסולידריות האנושית.“

העירום והפורנוגרפיה באמנות — ו-
בייחוד בקולנוע — משרתים מהפכה מוס-
רית זו, אולי יותר מכל אמצעי אחר.

האדם, אשר לפי כללי „המוסר הישן“
מתחס אל העירום ואל דחפיו המיניים כאל
„רע“, לומד דרכם שאין הוא יוצא-דופן.

תוך הזדהות עם הפורנוגרפיה המוצגת
או מתוארת לפניו, — הזדהות שהפוריסט-
נים מכנים אותה בשם גירוי — הוא מביא
את המיניות, על כל גילוייה, כחלק בלתי-
נפרד מעצמו.

ביקורו של הח"כ הדתי והלוחם בפור-
נוגרפיה, יצחק רפאל, בסרט כמו יוליסס
אינו משקף צביעות. הוא מצביע רק על

הקנפליקט הקיים בקרב אלה שמושגיהם
הם מושגי „המוסר הישן“ וחיהם הם ב-
מציאות „המוסר החדש“.